

BİR NEŞELİ TOPLUM DÜŞÜ

*Dünyayı güzellik kurtaracak.
Fyodor Mihailoviç Dostoyevski*

*Tanrı benimle ne kastetmiş olabilir?
Soren Kierkegaard*

“Yaşamak diye bir şey var ve biz bunu beceremiyoruz” diyordu Leyla ile Mecnun dizisinde Yavuz Hırsız. Yaşama anlamını verebilmek, daha doğrusu hakkını verebilmek yaşamın, dünyayı algılayış biçimimizle de yakından irtibatlı bir konu. Bu sebepten dolayı Kant, estetiği özerk bir alan olarak görmemiş, insanın pratik dünya ile kurduğu ilişkide merkezî bir önem atfetmiştir. Aksi durumda ise hayatı rutinlerinden ibaret görürüz, o da ne kadar yaşanılır olursa. Oysa duyguları da vardır insanın, acıları da, üzüntüleri de, kaygıları da, heyecanları da, özlemleri de, tutkuları da... Ve bunlarla icra ettiği sanatı da.

Dolayısıyla bir toplumu köleleştirmek isterseniz, o toplumun elinden estetik kaygılarını almanız icap eder. Güzeli idrak edemeyen, iyinin peşine düşemez, iyinin peşine düşemeyen de doğruyu bulamaz. Estetik algısından mahrum bırakılmış toplumun ahlakından da ve en nihayetinde hukukundan da bahsedilemez. Orada hep bir değişim vardır, hayat hep gelip geçicidir, tutunamazsın.

Dikkat buyurun, işte bu yüzden nice uyur da uyanmazmışçasına Türkiye de sürekli ruhunu aramakla meşgul. Sezai Karakoç’un tabiriyle toplumu ve devletiyle, durmaksızın yeniden kuruluş içerisinde bir sancıyla kıvrılmakta. Çünkü Türkiye uzun zamandır güzele sırtını dönmüş vaziyette. Musikisinden de bihaber, geçici heveslere kapılmış bir vaziyette akıntıyla yol alan bir toplum izlenimini vermekte. Dünyalığı ile tatmin olma çabası, gücü adil olmaktan alıkoyuyor, hırsızlığını da zenginliğinden biliyor. Oysa yaşamak diye bir şey var ve umurumuzda olmalı.

***

İnsan tekdüze bir varlık değildir, tek bir kutbu yoktur. Hem aşkın hem de içkin bir varlıktır. Kendini sorgulamaya başladığında, arasında kaldığı kutupları da fark edecek ve Sokrates’in sorusunun peşine düşecektir en nihayetinde:

“Typhon’dan daha fazla başı olan ve daha kuduz bir canavar mıyım, yoksa doğasında tanrısal ve gösterişsiz yazgının payı bulunan, daha yumuşak huylu ve gösterişsiz bir hayvan mı?”

Platon’un Phaidros ile diyalogunda iki tane kanatlı at vardır, biri siyah diğeri beyaz ve bir de sürücülere. Beyaz olan at son derece uysaldır, iradeyi temsil eder ve talimatları yerine getirir. Siyah olanı ise hırçındır, dizginlenemez ve at arabasını sürekli yere düşürmeye çalışır. Sürücü ise at arabasını yolunda tutmaya, atlar arasında dengeyi kurmaya çalışır. İnsan işte, “arada olan”dır (metaxy). Peyami Safa’nın tabiri ile kaderinin şoförüdür. Bir yanda doğuştan gelen haz duygusu, diğeri yanda sonradan kazanılmış en iyiye yönelme düşüncesi. Maddi dünyanın ve ruh cephesinin peşinden gittikleri yere kadar gideriz. Her biri ayrı bir yol gösterici ve hükmetme

biçimi olan bu dünyalar kimi zaman kavgaya tutuşur, kimi zamansa anlaşmaya varırlar. Kimi zaman biri üstün gelir, kimi zaman diğeri. Biri diğere galebe çalmaz ama ikisini de dengelerse işte insan varoluşunun doruk noktasına uzanır, başka bir ifade ile dile getirirsek insanlıktan nasibini alır. Yüzünü güzele çevirmek de insanın nasibidir.

Burada en önemli şey, insan ruhunu aşkın olana açabilmesi. Yani İnalet. İnsanın ruhunu bir yere yöneltirken Tanrısal olanı arayışı. Hem dünyeviliğini hem ruhaniyetini terbiye eden o bitmek tükenmek bilmez arayışı. İşte bu arayış, bir denge durumunu da beraberinde getirir, Kierkegaard'ın sıçrayış kavramıyla belirttiği, Jung'un da acı ile varılabilen insanın kendini keşfi, aklını evrensel açabilmesi, aydınlanması mümkündür.

Unutmayalım, dünya malı Allah'ın tebessümü. Ona yüz çevirip kendi içimize kapanmayacağımız gibi ona bakacağız ama ona dalıp sarhoşu da olmayacağız. Her daim denge halini gözeteceğiz, güzellik, iyilik, doğruluk aşkına.

***

Güzeli, iyiyi, doğruyu bir şekilde andıktan sonra bu vesile ile Türkiye'nin aktüel konularından birine değinebilir, üzerine konuşabiliriz. Toplumun ciddi anlamda rahatsız eden, daha doğrusu problemlerinden biri, belki de en önemlisi artan asayişsizlik hali. Ardı arkası kesilmeyen sokak cinayetleri, kadınların güpegündüz gördükleri zulüm, çocuklarımızın maruz kaldıkları çirkinlikler, kolluk kuvvetlerimizin yaşadıkları zorluklar... Saymakla bitmez türlü türlü pis iş milletimizin başına kara bir bulut misali musallat olmuş vaziyette. Handiyse düzen, yerini sokağın anarşisine ve tahakkümüne bırakmış vaziyette.

İnsanlarda bir kimsesizlik hali, ortada bırakılmışlık duygusu da toplumu her kesimini saran asayişsizlik sorunu ile atbaşı gitmekte. Dolayısıyla bu başıbozukluk ve başıboşluk hali çözümlere de sirayet etmekte, herkes kendince bir derde derman bulma telaşına düşmekte. Hak, hukuk, adalet gibi yüce kavramlar tabiri caizse ayağa düşmekte, herkes kendi hukukunu hâkim kılmakla ve adaleti kendi iradesiyle sağlamaya çalışmaktadır.

Geçmişte yaşadığımız kardeşi kardeşe kırdıran anarşi durumundan farklı olarak bu sefer siyasi kampaşmalarla değil, adli vakalarla toplumun her hücreğine nüfuz eden şiddet sarmalı bütün bir milletimiz tehdit eder vaziyettedir. Kapanmak bilmez bir yara misali, durmadan ve her geçen gün büyüyen bu tehdide karşı haliyle kimse de kayıtsız kalamıyor, bir kara delik misali herkesi kendi içine çekiyor. Suçun bu şekilde artması, alenen işlenir hale gelmesi, yasa tanımazlık, haliyle cezaların yetersizliğini gündeme getirdiği gibi kolluk kuvvetlerinin yetkilerinin artırılması ve hatta devletin sokağa inmesi bile kamuoyu tarafından talep edilir hale geliyor. Lakin sorun, ortaya çıkan şiddet sarmalını şiddet ile çözme evresini çoktan aşmış durumda. Bundan sonrasında gösterilecek karşı şiddet, ancak toplumun şiddet yükünü artırır. Bunun da kimseye faydası olmayacağı gibi zararı da, yıkımı da çok olur.

Yazıyı yazdığım günün sabahı Konya'da sinir krizi geçiren bir hastaya yardıma giden sağlık ekiplerinin yetersiz kalması neticesinde olay yerine intikal eden polislerimize bıçaklı bir saldırı gerçekleşti ve bir polis memurumuzun durumu ağır seyretmekte. Artık mevcut sorun istisnai bir hal olmaktan da çıkmış, bırakın sade vatandaşı, devletin bizzat kolluk güçlerini de tehdit eder hale gelmiştir. Yaşanan bu fevkalade üzüntü verici hadise vesilesiyle tekrar etmek

gerekirse, toplumdaki şiddet yükü, şiddetle çözülebilecek evreyi geride bırakmış bir vaziyettedir.

Bu bir güvenlik sorunudur elbet ama liberaller gibi konuyu güvenlik mi özgürlük mü dikotomisine hapsedip tartışacak vaktimiz yok. Buna gerek de yok. Güvenliğin garanti altına alınmadığında özgürlüklerden de bahsedilemeyeceğinin fevkalade farkındayız. Aciliyet arz eden, mevcut sorunun teşhisinin iyi yapılmasıdır. Keza teşhisi olmayan bir tedavi mümkün değil. Bir kere konuya vâkif ve işinin ehli kişilerce her alanda tarafsız insanların oluşturduğu bir kurulca bu sorun enine boyuna incelenmeli, durum analizi her yönüyle ortaya konmalı ve varsa bu sorunun çözümü teklif edilmelidir.

Her ne kadar buradan çıkarılacak yol haritasının dikkate alınarak hareket edilmesi gerekse de, konu ile alakalı naçizane çözüme katkı sunması babında dile getireceğimiz bir şey varsa, o da sorunun ancak güzellikle üstesinden gelinebileceğine dairdir. Ve unutmamak icap eder ki zorla güzellik olur. İyilik gibi güzellik de bize farzdır, emrolunmuştur. Çünkü güzellik fethi gerektirir, gazayı ve cihadı gerektirir.

İnsan tek kutuplu bir varlık değildir en nihayetinde. Maddi yanı gibi manevi yanı da beslenmek ister. Aç kalırsa hayvanlığı ortaya çıkar. Ne maddiyatının maneviyatına ne de maneviyatının maddiyatına üstün gelmediği, ikisinin de bir denge durumuyla insan, hayvanlığını dizginleyebilir.

İnsanımızın manevi yanı gün geçtikçe karanlığa gömülmekte, iyiden güzelden nasibini alamamakta, kötüye meyletmekte. Yaşanan bunca acıya, kedere, ızdıraba bir de şiddet ile çözüm bulmaya çalışmak, düşene bir tekme de bizim atmamız anlamına gelecektir. Merhum Nurettin Topçu'nun vaktiyle çok yerinde ifade ettiği üzere, cennet vatanımızın İstiklal Harbi bir yanıla eksik kalmış, Anadolu'nun kurtuluş savaşı halen ruh cephesinde nihayete erdirilememiştir. Sosyal refahımızın artışı salt maddi dünyanın nimetlerinden faydalanmakla ölçülemez, ruhların da doyurulması gerek. Maneviyatımız şeytanın ilmi ile bozulmuş, nefisler maddi dünyanın malı ile sarhoş edilmiş bir vaziyettedir. Tez vakit sokağın ehlileştirilmesi, ruhların terbiye edilmesi ve açlıklarının dindirilmesi gerekir. Buna engel olmaya kalkışanın da tepesine balyoz gibi inmek şarttır. Yoksa çok başlı kuduz bir canavar misali her geçen gün hayvanlığımızdan aldığımız cesaret ile birbirimize daha çok musallat olacağız, birbirimizi çok daha fena kıracağız, ta ki tükenene kadar, yitip gidene kadar.

O vakit, çölde kaybolan Hz. Musa'nın kavmi gibi aranıp durmayı bırakalım da, memleketi güzelliğe boğmanın yollarını arayalım. Kim olduğumuz belli. İmâm-ı Âzam'ın torunlarıyız. Fıkhın yeryüzünde ete kemiğe bürünmüş, en salih şekliyle vücut bulmuş haliyiz. Bir yetim milletiz. Bırakalım da güzelliğimiz adaletsizliğimize, yasa tanımazlığımıza, düzensizliğimize, başıbozukluğumuza galebe çalsın. Neşemizi bulalım da çoraklaşan topraklarımız yeniden şenlensin.

Haydar Barış Aybakır, "Bir Neşeli Toplum Düşü"

<https://www.fikirtepedi.com/gundem/bir-neseli-toplum-dusu/> (Yayın Tarihi: 15 Ekim 2024).

